

ТРЕНЬ Тетяна,

здобувач вищої освіти третього курсу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

РЕЗВОРОВИЧ Кристина,

кандидат юридичних наук, завідувач
кафедри цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРАВО ОСОБИ НА СУДОВИЙ ЗАХИСТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ

Ч. 1 ст. 15 Цивільного кодексу України встановлює, що кожна особа має право на захист свого цивільного права у разі його порушення, невизнання або оспорювання [3]. Зміст цієї норми дає підстави вважати, що право на захист у контексті зазначеної статті розглядається як суб'єктивне право особи-учасника цивільних правовідносин, яке виникає в неї у разі порушення належних їй цивільних прав та інтересів, невизнання цього права або оспорювання цивільного права .

Ефективний захист цивільних прав судами не тільки сприяє відновленню порушеного права та ліквідації шкідливих наслідків порушення, а й має велике загальне превентивне, значення: якщо учасники цивільних відносин переконані, що порушені, невизнані або оспорювані цивільні права, свободи чи інтереси будуть ефективно захищені, вони підсвідомо будуть розуміти, що краще добровільно виконати свої цивільні обов'язки, ніж виконувати ці обов'язки примусово та нести при цьому додаткові витрати.

Вважаємо за необхідне зазначити, що право на захист, як і будь-яке суб'єктивне цивільне право, особа здійснює на свій розсуд на засадах диспозитивності та вільного волевиявлення, адже для права на захист законодавцем встановлено загальний для цивільних прав режим правового регулювання [3, с. 30]. Під диспозитивністю в даному контексті розуміють наступне:

- той, хто хоче захистити свої права, повинен сам потурбуватися про це;
- особа, якій належить право на захист права, може від нього відмовитися;
- ніхто не може бути примушений пред'явити позов проти своєї волі.

Погоджуємося з думкою вітчизняних науковців, яка говорить, що суб'єктивне право не було б правом, якби б його здійснення не забезпечувалося заходами державного примусу. Тому можливість звернутися у необхідних випадках до примусової сили державного апарату існує не паралельно з іншими, закріпленими у суб'єктивному праві можливостями, а властива їм самим, оскільки без цього вони б не були юридичними можливостями [1, с. 225]. Вищесказане свідчить, на нашу думку, про нерозривний зв'язок суб'єктивного права та його захисту.

Схиляємося до думки, що право перестає бути правом, якщо воно позбавляється можливості звернутися до сили державного примусу. Ця можливість дозволяє зрозуміти сутність суб'єктивного права, вона властива йому з моменту виникнення, а не проявляється лише в момент порушення чи оспорювання права як певний факультативний його елемент. Та обставина, що громадяни й організації, здійснюючи свої права, як правило, не звертаються до сили державного примусу, не змінює суті справи.

Слід зазначити, що матеріальне правовідношення, що виникає у сфері цивільно-правового регулювання у порядку захисту цивільного права та реалізується, зокрема, пред'явленням позову, має охоронний характер і слугує містком між сферами регулювання цивільного права та цивільного процесуального права. З моменту відкриття провадження у цивільній справі виникають процесуальні регулятивні правовідносини між позивачем (особою, яка вважає, що її суб'єктивне цивільне право порушено) і судом, а також між судом і відповідачем (особою, на яку вказав позивач як на порушника свого суб'єктивного цивільного права). Разом із тим цивільне процесуальне правовідношення, що виникає між заінтересованою особою (позивачем), яка звернулася у встановленому законом порядку за захистом свого права, та судом, який у межах цивільної юрисдикції зобов'язаний у відповідній процесуальній формі розглянути звернення заінтересованої особи й ухвалити законне рішення, не виходить за межі приватно-правового регулювання, оскільки об'єктом такого правовідношення є відновлення цивільного права заінтересованої особи засобами цивільно-правового захисту. Виходячи з вищезазначеного, слушною є думка про те, що право на захист поєднує у собі матеріальні та процесуальні елементи, а норми матеріального та процесуального права, які регулюють способи, форми, порядок захисту, – це єдиний комплексний інститут правового захисту [2, с. 485].

При розгляді питання права на судовий захист цивільних прав та інтересів принагідно буде зацентувати увагу на співвідношенні цивільного права та цивільно-процесуального права. В цьому аспекті цивільно-процесуальне право повинно забезпечити захист будь-якого суб'єктивного права або інтересу, що охороняється цивільним законодавством. Суб'єкти цивільного права повинні мати можливість брати участь в цивільному процесі, щоб захистити свої права та інтереси і вони повинні бути наділені комплексом прав, які давали б можливість здійснити такий захист.

Процесуальне право закріплює, з одного боку, повноваження судових органів по розгляду юридичних справ, а з іншого, – право зацікавлених осіб на захист своїх прав і інтересів.

Підсумовуючи вищезазначене, хочемо сказати, що ефективний засіб захисту прав повинен забезпечити поновлення порушеного права, а у разі неможливості такого поновлення – гарантувати особі можливість отримання нею відповідного відшкодування. Встановлення процедури реалізації становить процесуальний аспект права на судовий захист цивільних прав та інтересів. Інші проблеми, пов'язані з дослідженням права, що розглядається, становлять перспективні напрями подальших наукових праць.

Список використаних джерел:

1. Иоффе О.С., М.Д. Шаргородский. Вопросы теории права: учебник, Москва, 1961. 381 с.
2. Кривицький Ю. В. Механізм правового регулювання у сучасній теорії права: часопис Київського університету права, Київ, 2009. С. 74–79.
3. А. С. Довгерт, Н. С. Кузнецова, В. В. Луць. Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар, Київ, 2004. 928 с.

ТРУБИЦІНА Ганна,

здобувач вищої освіти третього курсу
ННІ права та міжнародно-правових
відносин Університету митної
справи та фінансів

Науковий керівник:

МІНЧЕНКО Андрій,

кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри цивільного,
господарського та екологічного права
Університету митної справи та фінансів

МЕЖІ ДОКАЗУВАННЯ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Серед науковців тривалий час панувала думка про те, що терміни «предмет доказування» та «межі доказування» мають однакове визначення та, відповідно, тотожне значення. У свою чергу, така думка значно стримувала дослідження останнього. Проте, сьогоднішня позиція науковців говорить про те, що дані терміни не є однаковими, хоча й мають тісний взаємозв'язок. Не дивлячись на це, трактування даного поняття є досить різноманітним.

Для того, щоб розуміти, що впливає на поняття «межі доказування», не зайвим буде навести один з варіантів визначення предмету доказування, який, як уявляється, є найбільш повним. Тож, предметом доказування є